

Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων

Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

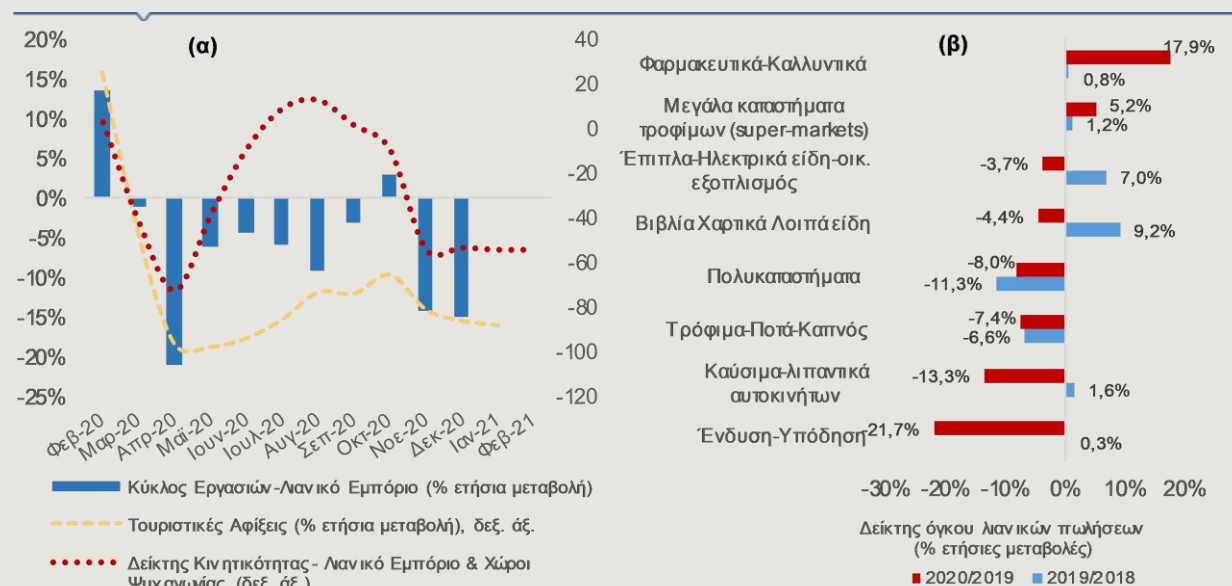
Λιανικό Εμπόριο: Οι Βραχυχρόνιες Επιπτώσεις της Πανδημικής Κρίσης και η Διαμόρφωση του Επιχειρηματικού Τοπίου

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, ο μέσος ετήσιος δείκτης όγκου¹ στο λιανικό εμπόριο κατέγραψε ετήσια μείωση της τάξης του 4%. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται, σε σημαντικό βαθμό, στη μεγάλη πτώση των πωλήσεων καυσίμων και λιπαντικών, το 2020, κατά 13,3%, σε σύγκριση με το 2019, εξαιτίας των περιορισμών στις μετακινήσεις που τέθηκαν σε εφαρμογή, καθώς ο αντίστοιχος δείκτης όγκου λιανικών πωλήσεων, εξαιρουμένων των καυσίμων-λιπαντικών, μειώθηκε ηπιότερα, κατά 1,3%, σε ετήσια βάση. Η πανδημική κρίση, ωστόσο, στάθηκε η αφορμή για την ενίσχυση του ηλεκτρονικού εμπορίου αλλά και του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων του κλάδου που αποτελεί σημαντική πρόκληση για το μέλλον, κυρίως για τις ελληνικές, μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Στο παρόν Δελτίο, αναλύουμε τις βραχυχρόνιες επιπτώσεις της πανδημικής κρίσης στον κύκλο εργασιών των υποκλάδων του λιανικού εμπορίου, παρουσιάζουμε τη διάρθρωσή του και τις προσδοκίες των επιχειρηματιών για το άμεσο μέλλον και, τέλος, καταγράφουμε τις μακροχρόνιες τάσεις στο επιχειρηματικό τοπίο.

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

Η εξέλιξη του κύκλου εργασιών στο λιανικό εμπόριο, της κινητικότητας της κοινότητας προς τους χώρους λιανικού εμπορίου και ψυχαγωγίας και του όγκου λιανικών πωλήσεων, ανά κατηγορία

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Google

Σημειώσεις:

- Κύκλος εργασιών: αφορά στοιχεία (σε εκατ. Ευρώ, ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές) εταιριών με υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων που υπάγονται στον κλάδο 47 «Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών».
- Τα μηνιαία στοιχεία για την κινητικότητα από την εταιρεία Google είναι απλοί μέσοι όροι των ημερήσιων μεταβολών. Οι ημερήσιες μεταβολές υπολογίζονται σε σχέση με μια τιμή βάσης (baseline value) για την αντίστοιχη ημέρα της εβδομάδας. Ως τιμή βάσης, θεωρείται η διάμεση τιμή (median value) των αντίστοιχων ημερών της εβδομάδας, κατά την περίοδο 5 εβδομάδων, μεταξύ 3.1.2020 - 6.2.2020.

Οι επιδόσεις των υποκλάδων του λιανικού εμπορίου το 2020

Όπως απεικονίζεται στο Γράφημα 1(α), από το ξέσπασμα της πανδημίας στη χώρα και μετά, σχεδόν όλους τους μήνες, σημειώθηκε μείωση του κύκλου εργασιών του λιανικού εμπορίου, σε ετήσια βάση, με εξαίρεση τον Οκτώβριο 2020, που σημειώθηκε αύξηση. Οι μεγαλύτερες πτώσεις κατεγράφησαν, όπως ήταν αναμενόμενο, τους μήνες κατά τους οποίους ήταν σε εφαρμογή τα μέτρα περιορισμού της οικονομικής δραστηριότητας και τα φυσικά καταστήματα ήταν κλειστά με κρατική εντολή (Απρίλιο, Νοέμβριο, Δεκέμβριο).

Η εξέλιξη αυτή συνάδει με τον περιορισμό της κινητικότητας προς τους χώρους λιανικού εμπορίου και ψυχαγωγίας, όπως φαίνεται στο γράφημα, με το σχετικό δείκτη να παραμένει σε χαμηλά επίπεδα, κατά τη διάρκεια των δύο lockdown. Αξίζει να σημειωθεί ότι, κατά το χρονικό διάστημα Ιουλίου-Σεπτεμβρίου 2020, -στο οποίο κορυφωνόταν τα προηγούμενα χρόνια ο αριθμός τουριστικών αφίξεων, σύμφωνα με το εποχικό πρότυπο του ελληνικού τουρισμού- αυξήθηκε, μεν, η επισκεψιμότητα προς τα καταστήματα λιανικής, σε σύγκριση με τις αρχές του 2020, αλλά ο κύκλος εργασιών μειώθηκε σημαντικά, σε ετήσια βάση, γεγονός που αντανάκλα την αρνητική επίδραση της πτώσης των τουριστικών αφίξεων στη ζήτηση.

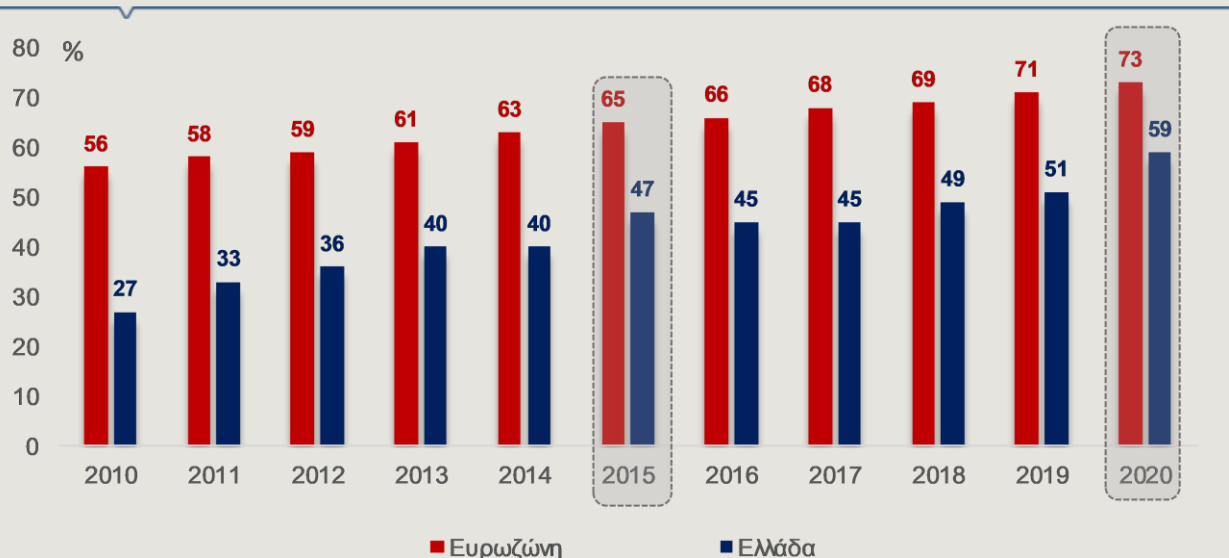
Σε ό,τι αφορά στις επιμέρους κατηγορίες, ο μέσος ετήσιος δείκτης όγκου των λιανικών πωλήσεων ενισχύθηκε στις κατηγορίες που δεν επηρεάστηκαν από τα περιοριστικά μέτρα, όπως στα φαρμακευτικά-καλλυντικά και τα μεγάλα καταστήματα τροφίμων (super markets), τα οποία σημείωσαν άνοδο, κατά 17,9% και 5,2%, αντίστοιχα (Γράφημα 1β). Αντίθετα, οι υπόλοιπες κατηγορίες σημείωσαν πτώση των πωλήσεων, με τις μεγαλύτερες να έχουν καταγραφεί στα καύσιμα-λιπαντικά αυτοκινήτων (-13,3%), εξαιτίας των περιορισμών στις μετακινήσεις και στην ένδυση-υπόδηση (-21,7%). Συμπεραίνεται, επομένως, ότι η πανδημική κρίση ώθησε τους καταναλωτές σε αγορές προϊόντων πρώτης ανάγκης, ενώ περιορίστηκαν οι δαπάνες για προϊόντα υψηλής ελαστικότητας ζήτησης.

Η άνοδος του ηλεκτρονικού εμπορίου: Από τα capital controls στην πανδημία

Όπως προαναφέρθηκε, μία επιπλέον επίπτωση της πανδημίας Covid-19 και των περιοριστικών μέτρων που τέθηκαν σε ισχύ, με σκοπό τον έλεγχο της εξάπλωσής της, ήταν η ενίσχυση του ηλεκτρονικού εμπορίου. Στην Ελλάδα, το 2020, εκτιμάται ότι περίπου 6 στους 10 χρήστες του διαδικτύου πραγματοποίησαν αγορές μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου, ενώ η αντίστοιχη αναλογία, πριν την εμφάνιση της πανδημίας και την επιβολή των περιοριστικών μέτρων (2019), ήταν 5 στους 10 (Γράφημα 2). Την τελευταία δεκαετία, το μερίδιο των διαδικτυακών αγοραστών στη χώρα μας φαίνεται να ακολουθεί μια ήπια, ανοδική πορεία και, παρά το γεγονός ότι υπολείπεται έναντι του μέσου όρου των χωρών της Ευρωζώνης, τα τελευταία έτη, αυτή η διαφορά έχει μειωθεί αισθητά, εξέλιξη που συμβαδίζει με την πρόοδο του ψηφιακού μετασχηματισμού στη χώρα μας.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2

Μερίδιο χρηστών του διαδικτύου που πραγματοποίησαν ηλεκτρονικές αγορές: Η Ελλάδα σε σύγκριση με την Ευρωζώνη

Πηγή: Eurostat

Σημείωση:

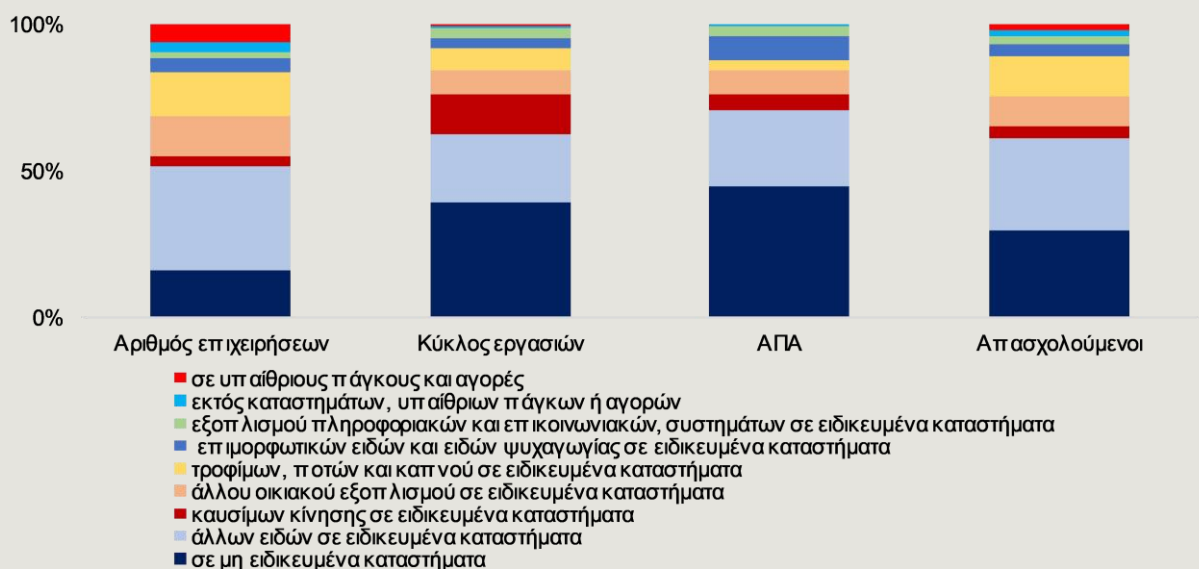
Τα στοιχεία αναφέρονται σε διαδικτυακούς αγοραστές (ηλεκτρονικές αγορές αγαθών και υπηρεσιών για ιδιωτική χρήση) ως ποσοστό των χρηστών του διαδικτύου, κατά τη διάρκεια των 12 μηνών που προηγήθηκαν της εκάστοτε, ετήσιας έρευνας.

Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (“E-commerce statistics for individuals”, January 2021), το 2020, οι πιο δημοφιλείς αγορές μέσω διαδικτύου, στην Ευρωζώνη, ήταν τα διαρκή καταναλωτικά αγαθά, όπως ενδύματα, υποδήματα και αξεσουάρ, έπιπλα και είδη οικιακής χρήσης, είδη καλλωπισμού, βιβλία αλλά και διάφορες υπηρεσίες, όπως οι κατ’ οίκον παραδόσεις από εστιατόρια και αλυσίδες γρήγορου φαγητού. Σύμφωνα με την ίδια έκθεση, οι καταναλωτές αξιολογούν ως σημαντική την ευελιξία που προσφέρει το ηλεκτρονικό εμπόριο για αγορές οποτεδήποτε και οπουδήποτε, έχοντας πρόσβαση σε ένα ευρύτερο φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών και καθιστώντας τη σύγκριση τιμών πιο εύκολη.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, το 2015 και το 2020, οι ηλεκτρονικές αγορές στη χώρα μας σημείωσαν μεγαλύτερη άνοδο, σε σχέση με άλλες χρονικές περιόδους, καθώς δύο διαφορετικές διαταραχές είχαν σχεδόν παρόμοιο αντίκτυπο στο εγχώριο λιανικό εμπόριο και ιδιαίτερα στο ηλεκτρονικό. Το 2015, η επιβολή περιορισμών στην ανάληψη μετρητών και στην κίνηση κεφαλαίων εντός της χώρας είχε σαν αποτέλεσμα την απότομη αύξηση των ηλεκτρονικών αγορών, μεταξύ των χρηστών του διαδικτύου. Η τάση αυτή ανακόπηκε ελαφρώς, τη διετία 2016-2017. Αντίστοιχα, το 2020, οι περιορισμοί της φυσικής παρουσίας στα καταστήματα λιανικού εμπορίου, λόγω της πανδημίας, οδήγησαν σε νέο, απότομο άλμα του ηλεκτρονικού εμπορίου μεταξύ των χρηστών του διαδικτύου, εξέλιξη που αναμένεται να συνεχιστεί με μεγαλύτερη ένταση και τα επόμενα έτη, λόγω της αναβάθμισης των ψηφιακών μέσων παγκοσμίως.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με σχετική έρευνα του Ινστιτούτου Εμπορίου και Υπηρεσιών της ΕΣΣΕ², η οποία διεξήχθη στα μέσα Νοεμβρίου 2020 σε 500 επιχειρήσεις του κλάδου, αυξήθηκαν οι εναλλακτικοί τρόποι πώλησης, καθώς το 6% δήλωσε ότι δημιούργησε e-shop, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, το 25% ότι ξεκίνησε να κάνει πωλήσεις μέσω τηλεφωνικών παραγγελιών, στο ίδιο χρονικό διάστημα και το 12%, αντίστοιχα, μέσω των κοινωνικών δικτύων. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 70% των επιχειρήσεων, εξαιρουμένων όσων δραστηριοποιούνται στον υποκλάδο των τροφίμων, δήλωσαν ότι η πανδημία τις ώθησε, σε μικρό ή μεγάλο βαθμό, να επενδύσουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό τους. Ειδικά για τις επιχειρήσεις τροφίμων, η ροπή επένδυσης στον ψηφιακό μετασχηματισμό ήταν συγκριτικά χαμηλότερη, αφενός λόγω της ανελαστικής ζήτησης των προϊόντων τους, αφετέρου διότι παρέμειναν σε λειτουργία, κατά τη διάρκεια των περιοριστικών μέτρων. Αυξήθηκαν, ωστόσο, και στην περίπτωση των επιχειρήσεων τροφίμων οι τηλεφωνικές παραγγελίες κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Επιπλέον, σχεδόν το 60% των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα και είχαν τη δυνατότητα να πραγματοποιήσουν πωλήσεις εκτός φυσικού καταστήματος, το 2020, κατέγραψαν αύξηση των εν λόγω πωλήσεων, σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, αν και ήπια στην πλειονότητα των περιπτώσεων, εξαιτίας των πιέσεων που δημιουργήθηκαν στα εισοδήματα, λόγω της πανδημίας.

Σε ό,τι αφορά στην αξιοποίηση των πόρων από το Ταμείο Ανάκαμψης αλλά και τη νέα προγραμματική περίοδο ΕΣΠΑ 2021-2027, σύμφωνα με την ίδια έρευνα, το 31% των επιχειρήσεων θεωρεί ότι οι ευρωπαϊκοί πόροι θα πρέπει να κατευθυνθούν προς την επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων, το 17% προς τις συνέργειες και τις δικτυώσεις των επιχειρήσεων, επίσης το 17% προς την εκπαίδευση του προσωπικού στις νέες τεχνολογίες και, τέλος, το 16% προς τον πράσινο μετασχηματισμό των επιχειρήσεων. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στα τρόφιμα δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα στην πράσινη μετάβαση, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες κατηγορίες επενδύσεων, λόγω της φύσης των προϊόντων που προσφέρουν. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων αποτελεί έναν από τους

ΓΡΑΦΗΜΑ 3
Κατανομή υποκλάδων του λιανεμπορίου σε όρους αριθμού επιχειρήσεων, κύκλου εργασιών, ΑΠΑ και απασχολούμενων, 2018

Πηγή: Eurostat

άξονες των στρατηγικών κατευθύνσεων του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Νοέμβριος 2020) και προβλέπει την υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις που αποτελεί πρόκληση ιδιαίτερα για τις ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις, μειώνοντας το ψηφιακό χάσμα μεταξύ αυτών και του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Αυτό αναμένεται να επιτευχθεί μέσω της παροχής φορολογικών κινήτρων για επενδύσεις και χρηματοδότηση που θα κατευθυνθούν σε νέες τεχνολογίες.

Η διάρθρωση του κλάδου λιανικού εμπορίου στην Ελλάδα και οι προσδοκίες των επιχειρηματιών

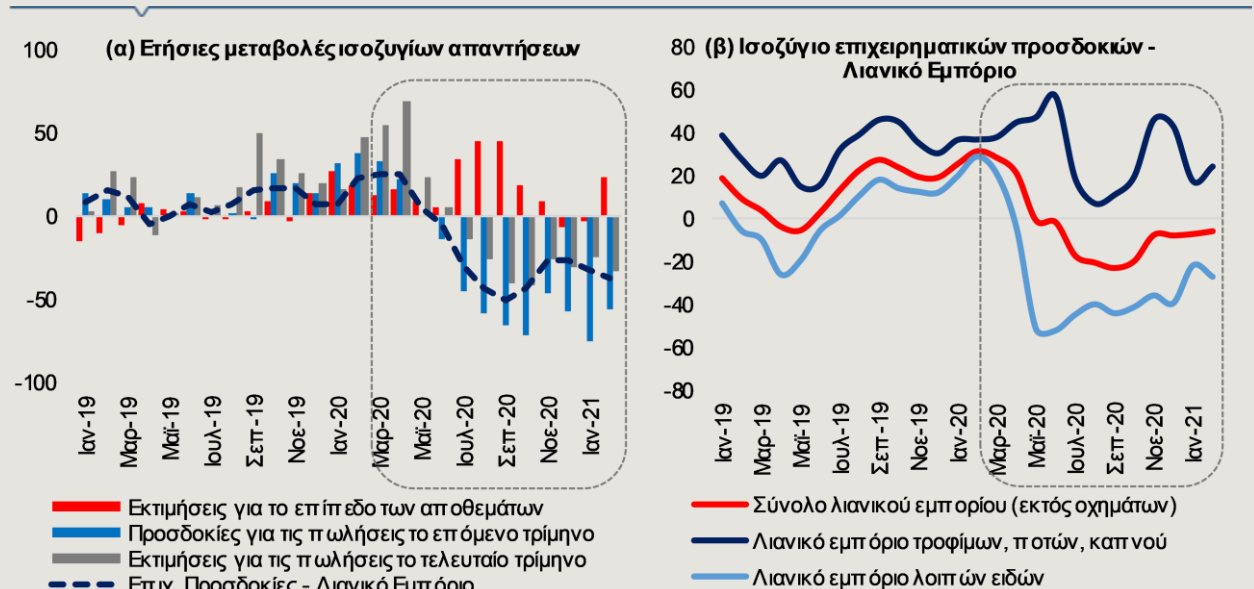
Το λιανικό εμπόριο εκτός οχημάτων και ανταλλακτικών, περιλαμβάνει εννέα υποκλάδους. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα κλαδικά διαθρωπτικά στοιχεία μεγαλύτερης ανάλυσης της Eurostat για το 2018, προκύπτει πως σε όρους κύκλου εργασιών, ο μεγαλύτερος υποκλάδος είναι το λιανικό εμπόριο σε μη ειδικευμένα καταστήματα, καλύπτοντας το 39% του συνόλου του κύκλου εργασιών. Ο συγκεκριμένος υποκλάδος περιλαμβάνει τα καταστήματα γενικών λιανικών πωλήσεων και τις υπεραγορές (super market), στα οποία υπερισχύουν τα τρόφιμα, τα ποτά και ο καπνός, αλλά και τα παντοπωλεία, τα περίπτερα και το λοιπό λιανικό εμπόριο σε μη ειδικευμένα καταστήματα. Σε όρους αριθμού επιχειρήσεων, ο υποκλάδος αυτός καλύπτει το 16% του συνόλου, ενώ ως προς την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (ΑΠΑ), το 45% και ως προς το σύνολο των απασχολουμένων στο λιανεμπόριο, το 30%.

Ο δεύτερος μεγαλύτερος υποκλάδος του λιανικού εμπορίου, σε όρους κύκλου εργασιών, είναι το λιανικό εμπόριο άλλων ειδών σε ειδικευμένα καταστήματα, το οποίο καλύπτει το 23% του συνόλου και περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα προϊόντων, όπως το λιανεμπόριο ενδυμάτων, υποδημάτων και δερμάτινων ειδών, φαρμακευτικά είδη, ιατρικά και ορθοπεδικά είδη, καλλυντικά κ.λπ.³. Ο ετερόκλητος αυτός υποκλάδος συγκεντρώνει το 26% της ΑΠΑ του λιανεμπορίου αλλά και τις περισσότερες επιχειρήσεις (35%) και απασχολούμενους (31%). Τρίτος μεγαλύτερος υποκλάδος του λιανεμπορίου, ως προς τον κύκλο εργασιών, είναι τα καύσιμα κίνησης σε ειδικευμένα καταστήματα, ο οποίος καλύπτει το 14% συνόλου, αλλά, μόλις το 3% του αριθμού των επιχειρήσεων, το 5% της ΑΠΑ και το 4% των εργαζομένων. Οι υπόλοιποι έξι υποκλάδοι είναι το λιανεμπόριο α) άλλου οικιακού εξοπλισμού σε ειδικευμένα καταστήματα, β) τροφίμων, ποτών και καπνού σε ειδικευμένα καταστήματα, γ) επιμορφωτικών ειδών και ειδών ψυχαγωγίας σε ειδικευμένα καταστήματα, δ) εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων σε ειδικευμένα καταστήματα, ε) εκτός καταστημάτων, υπαίθριων πάγκων ή αγορών και στ) σε υπαίθριους πάγκους και αγορές. Οι έξι αυτοί υποκλάδοι καλύπτουν το υπόλοιπο 24% του συνόλου του κύκλου εργασιών της ΑΠΑ, το 45% του αριθμού επιχειρήσεων και το 35% των απασχολουμένων του λιανικού εμπορίου.

Πώς επηρεάστηκαν οι επιχειρηματικές προσδοκίες των επιχειρήσεων του λιανικού εμπορίου από την πανδημία Covid-19; Η έντονα πτωτική πορεία του συνολικού δείκτη ξεκίνησε τον Ιούλιο του 2020 και έκτοτε οι διαφορές ανά μήνα, σε σχέση με τον αντίστοιχο περυσινό, διατηρούνται κάτω από τις -25 μονάδες. Τον Φεβρουάριο, η διαφορά στο δείκτη σε σχέση με πέρυσι διαμορφώθηκε στις -37 μονάδες, ενώ από τις επιμέρους μεταβλητές του δείκτη, οι προσδοκίες για τις πωλήσεις, το επόμενο τρίμηνο, κατέγραψαν τις πιο

ΓΡΑΦΗΜΑ 4

Επιχειρηματικές Προσδοκίες στο Λιανικό Εμπόριο: η εξέλιξη των μεταβλητών του δείκτη στο σύνολο του κλάδου και τα ισοζύγια επιλεγμένων υποκλάδων

Πηγή: DG-ECFIN

μεγάλες αρνητικές μεταβολές κατά τους τελευταίους μήνες (στις -57 μονάδες η διαφορά τον Φεβρουάριο, Γράφημα 4α). Αυξημένες, όμως, ήταν και οι εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων, αφού ο σχετικός δείκτης για το τρέχον επίπεδό τους, τον Φεβρουάριο, διαμορφώθηκε στις +23 μονάδες. Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στο λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών, καπνού βρίσκονται σε υψηλότερα επίπεδα, έναντι του συνολικού δείκτη λιανεμπορίου (Γράφημα 4β), έχοντας καταγράψει τις μικρότερες απώλειες, αφού τα καταστήματα τροφίμων συνολικά, πωλώντας είδη, σχετικά ανελαστικής ζήτησης, κατέγραψαν άνοδο του κύκλου εργασιών τους.

Οι μακροχρόνιες τάσεις στον κλάδο του λιανικού εμπορίου μετά την πανδημία

Το ραγδαία μεταβαλλόμενο και ανταγωνιστικό περιβάλλον που διαμορφώνεται, μετά την πανδημική κρίση, αναμένεται να ωθήσει τον κλάδο του λιανικού εμπορίου σε μεγάλες αλλαγές, με το ηλεκτρονικό εμπόριο να είναι η πιο σημαντική τάση που θα επηρεάσει το συγκεκριμένο κλάδο. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της εταιρείας McKinsey (“Retail speaks: Seven imperatives for the industry”, March 2021), μετά την τρέχουσα κρίση, οι καταναλωτές προτίθενται να συνεχίσουν με μεγαλύτερη συχνότητα τις διαδικτυακές αγορές από ό,τι πριν την πανδημία, ενώ το ηλεκτρονικό εμπόριο προβλέπεται να αυξήσει σημαντικά το μερίδιό του επί των συνολικών λιανικών πωλήσεων. Οι βασικοί παράγοντες που θα καθορίσουν την εξέλιξη των επιχειρηματιών του εν λόγω κλάδου στο μέλλον είναι:

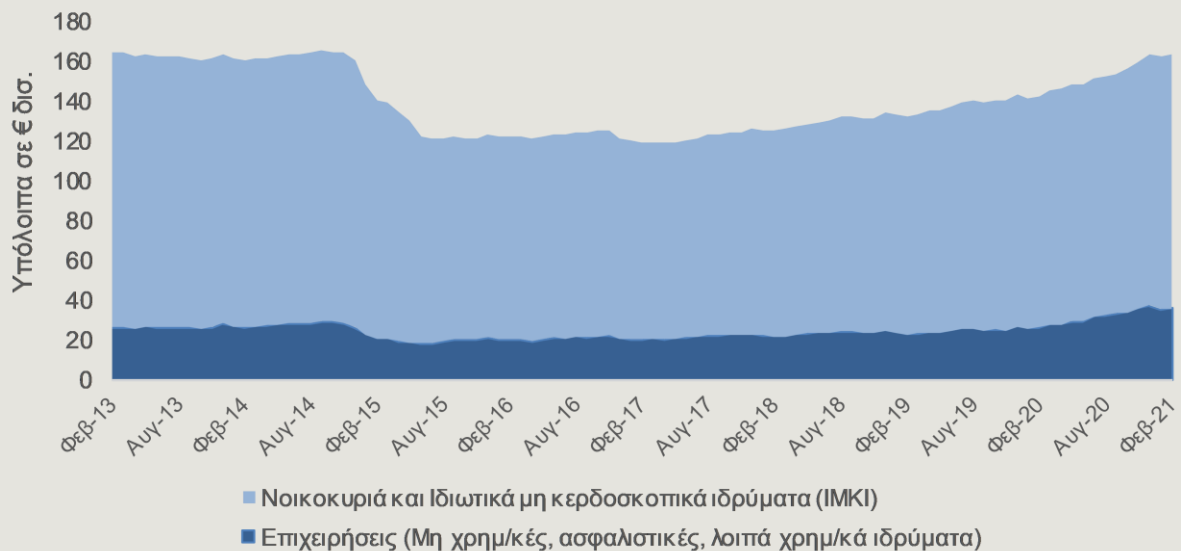
- Ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η αυτοματοποίηση που θα ενισχύσουν τις πωλήσεις, μέσω του ψηφιακού καναλιού και του φυσικού καταστήματος.
- Οι νέες εμπορικές στρατηγικές που είναι απαραίτητο να αναπτύξουν οι επιχειρήσεις, ούτως ώστε να δημιουργήσουν συνθήκες πολυκαναλικής πώλησης και εξυπηρέτησης των καταναλωτών.
- Οι επενδύσεις που πρέπει να κάνουν οι επιχειρηματίες του κλάδου για τη βελτίωση της εφοδιαστικής αλυσίδας και της ταχύτητας παράδοσης των προϊόντων, καθώς αυτό αποτελεί ένα ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.
- Η αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού στο λιανικό εμπόριο και η ενίσχυση της παραγωγικότητάς τους, ώστε να ανταποκριθούν στη νέα πραγματικότητα της ψηφιοποίησης των υπηρεσιών.

Τραπεζικές Καταθέσεις Ιδιωτικού Τομέα

Τον Φεβρουάριο, οι καταθέσεις⁴ του ιδιωτικού τομέα παρουσίασαν ετήσια αύξηση κατά 14,9%, έναντι 15,3%, τον προηγούμενο μήνα και διαμορφώθηκαν σε Ευρώ 162,6 δισ., έναντι Ευρώ 161,9 δισ. τον προηγούμενο μήνα. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται, κυρίως, στην αύξηση των καταθέσεων των νοικοκυριών κατά 9,9%, σε ετήσια βάση, σε Ευρώ 127,3 δισ., οι οποίες αποτελούν το 78% των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα, ενώ ανοδικά κινήθηκαν και οι καταθέσεις των επιχειρήσεων (+37,4%), σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο 2020 (Γράφημα 5). Η μηνιαία καθαρή ροή των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα, τον Φεβρουάριο, διαμορφώθηκε σε Ευρώ 741 εκατ. και προήλθε από την αύξηση των καταθέσεων των νοικοκυριών κατά Ευρώ 304 εκατ. και των επιχειρήσεων κατά Ευρώ 437 εκατ.

Η άνοδος των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα, την περίοδο Μαρτίου 2020-Φεβρουαρίου 2021, ανήλθε συνολικά σε Ευρώ 21,2 δισ. (σύνολο μηνιαίων καθαρών ροών), γεγονός που οφείλεται, μεταξύ άλλων, στη συγκράτηση των δαπανών τόσο από την πλευρά των νοικοκυριών, όσο και από την πλευρά των επιχειρήσεων, εξαιτίας της αυξημένης αβεβαιότητας που υπάρχει, λόγω της πανδημίας Covid-19, για την απασχόληση, τα μελλοντικά εισοδήματα και τη ρευστότητα. Επιπλέον, τα μέτρα της κυβέρνησης για τη στήριξη της οικονομίας, αλλά και η ενίσχυση της ρευστότητας των επιχειρήσεων μέσω του τραπεζικού συστήματος, έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην σημαντική αύξηση των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα που παρατηρήθηκε από την έναρξη της πανδημίας.

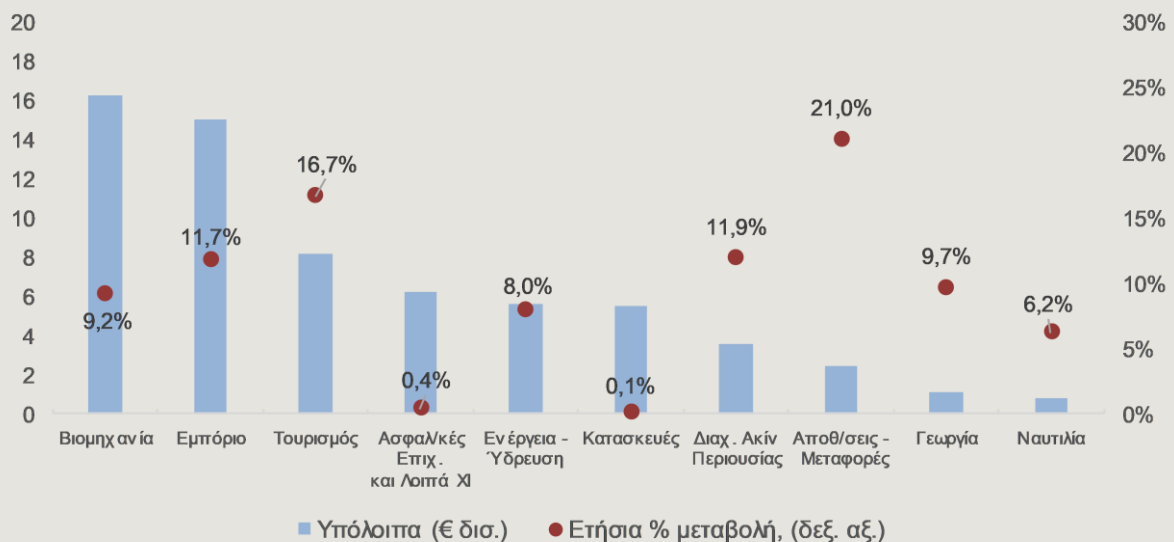
Το σύνολο των καταθέσεων της εγχώριας οικονομίας στο τραπεζικό σύστημα, το οποίο περιλαμβάνει εκτός από τις καταθέσεις των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων και τις καταθέσεις της Γενικής Κυβέρνησης, διαμορφώθηκε, τον Φεβρουάριο, σε Ευρώ 171,6 δισ. Οι καταθέσεις της Γενικής Κυβέρνησης διαμορφώθηκαν σε Ευρώ 8,9 δισ., σημειώνοντας πτώση κατά Ευρώ 779 εκατ., σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα και κατά 41,5%, σε ετήσια βάση.

ΓΡΑΦΗΜΑ 5
Εξέλιξη των Καταθέσεων του Ιδιωτικού Τομέα, Φεβρουάριος 2013-Φεβρουάριος 2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Τραπεζική Χρηματοδότηση του Ιδιωτικού Τομέα

Το υπόλοιπο των χορηγήσεων⁵ προς τον ιδιωτικό τομέα διαμορφώθηκε σε Ευρώ 139,9 δισ., τον Φεβρουάριο, παρουσιάζοντας θετικό ετήσιο ρυθμό μεταβολής (+3,7%). Από το σύνολο των πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα, το 52% αφορά επιχειρηματικά δάνεια, το 33% στεγαστικά δάνεια, το 10% καταναλωτικά και λοιπά δάνεια και το 5% δάνεια προς ελεύθερους επαγγελματίες, αγρότες και ατομικές επιχειρήσεις.

ΓΡΑΦΗΜΑ 6
Διάρθρωση και Ετήσια Μεταβολή (%) της Χρηματοδότησης Επιχειρήσεων, ανά Κλάδο Δραστηριότητας, Φεβρουάριος 2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Ειδικότερα, το υπόλοιπο των χορηγήσεων προς τις επιχειρήσεις διαμορφώθηκε στα Ευρώ 72,2 δισ., τον Φεβρουάριο (+9,5%, σε ετήσια βάση), εκ των οποίων τα Ευρώ 65,9 δισ. αποτελούν πιστώσεις προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (+10,3%, σε ετήσια βάση) και τα Ευρώ 6,3 δισ. πιστώσεις προς ασφαλιστικές επιχειρήσεις και λοιπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (+0,4%, σε ετήσια βάση).

Ως προς την ανάλυση ανά κλάδο δραστηριότητας, αύξηση σημειώθηκε, σε ετήσια βάση, σε όλες τις κατηγορίες τον Φεβρουάριο. Συγκεκριμένα, άνοδο κατέγραψε η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων στους κλάδους των αποθηκείσεων και μεταφορών πλην ναυτιλίας (+21%), του τουρισμού (+16,7%), της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας (+11,9%), του εμπορίου (+11,7%), της γεωργίας (+9,7%), της βιομηχανίας (+9,2%), της ενέργειας-ύδρευσης (+8%) και της ναυτιλίας (+6,2%), ενώ οριακή άνοδο κατέγραψε και η χρηματοδότηση προς τις επιχειρήσεις στον κλάδο των κατασκευών (+0,1%) (Γράφημα 6).

Αναφορικά με τα δάνεια προς τα νοικοκυριά, τον Φεβρουάριο, το υπόλοιπό τους διαμορφώθηκε σε Ευρώ 60 δισ., σημειώνοντας ετήσια μείωση κατά 2,5%. Ως προς τις επιμέρους κατηγορίες, τα στεγαστικά δάνεια, τα οποία αποτελούν το 76% του συνόλου των δανείων προς τα νοικοκυριά, μειώθηκαν κατά 2,6%, σε ετήσια βάση, ενώ και τα καταναλωτικά δάνεια υποχώρησαν με τον ίδιο ρυθμό (-2,6%).

Τέλος, οι πιστώσεις προς τους ελεύθερους επαγγελματίες, τους αγρότες και τις ατομικές επιχειρήσεις αυξήθηκαν, τον Φεβρουάριο, κατά 3,1%, σε ετήσια βάση.

Η Ελληνική Οικονομία σε Αριθμούς

Ετήσια στοιχεία	2016	2017	2018	2019	2020	Ετήσιες Μεταβολές
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2015)	-0,5	1,3	1,6	1,9	-8,2	
Ιδιωτική Κατανάλωση	-0,5	1,9	2,3	1,9	-5,2	
Δημόσια Κατανάλωση	-0,2	-0,1	-4,2	1,2	2,7	
Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου	2,3	8,1	-6,6	-4,6	-0,6	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	-0,4	8,5	9,1	4,8	-21,7	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	2,2	7,4	8,0	3,0	-6,8	
Γεν. Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μεταβ., μ.ο. έτους)	-0,8	1,1	0,6	0,3	-1,2	
Ανεργία (% , μέσο έτους)	23,5	21,5	19,3	17,3	16,5	
Πρωτογενές Ισοζύγιο της Γεν. Κυβέρνησης (% ΑΕΠ) *	3,6	4,0	4,5	4,4		
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	180,8	179,2	186,2	180,5		
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-1,7	-1,9	-2,9	-1,5	-6,6	

Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας	2020	2020			Τελευταία διαθέσιμη περίοδος	Τριμηνιαία στοιχεία (% ετήσιες μεταβολές)
		Q2	Q3	Q4		
Οικονομική Δραστηριότητα (% ετήσια μεταβολή)						
Όγκος Λιαν. Εμπορίου (εκτός καυσίμων-λιπ/κών)	-1,3	-7,4	-0,3	-1,1	-1,3 (Ιαν.-Δεκ. 20)	
Νέες εγγραφές Επιβατηγών Αυτοκινήτων	-29,1	-54,2	-14,3	-16,5	-27,2 (Ιαν.-Φεβ. 21)	
Ιδιωτική Οικοδομική Δραστ/τα (όγκος σε χιλ. m ³)	5,9	0,3	-1,7	-4,8	5,9 (Ιαν.-Δεκ. 20)	
Βιομηχανική Παραγωγή: Μεταποίηση	-1,6	-7,4	-1,6	1,4	1,0 (Ιαν. 21)	
Δείκτες Προσδοκιών						
Δείκτης Υπευθ. Προμηθειών στη μεταποίηση PMI	46,6	40,0	49,3	46,0	49,4 (Φεβ. 21)	
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος	96,4	92,1	90,6	91,8	91,9 (Φεβ. 21)	
Δείκτης Επιχ/κών Προσδοκιών στη Βιομηχανία	93,9	87,6	86,7	92,6	98,9 (Φεβ. 21)	
Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών	-31,2	-31,1	-36,9	-46,2	-46,2 (Φεβ. 21)	
Πιστωτική Επέκταση, (% ετήσια μεταβολή, τέλος περιόδου)						
Ιδιωτικός Τομέας	3,5	0,4	2,4	3,5	3,7 (Φεβ. 21)	
Επιχειρήσεις (μη χρηματοπιστωτικές)	10,0	3,8	8,3	10,0	9,5 (Φεβ. 21)	
- Βιομηχανία	8,1	6,5	9,5	8,1	9,2 (Φεβ. 21)	
- Κατασκευές	-0,1	-4,0	-4,7	-0,1	0,1 (Φεβ. 21)	
- Τουρισμός	14,8	1,9	11,7	14,8	16,7 (Φεβ. 21)	
Νοικοκυριά	-2,5	-2,7	-2,5	-2,5	-2,5 (Φεβ. 21)	
- Καταναλωτικά Δάνεια	-2,2	-1,7	-1,6	-2,2	-2,6 (Φεβ. 21)	
- Στεγαστικά Δάνεια	-2,7	-3,0	-2,8	-2,7	-2,6 (Φεβ. 21)	
Τιμές και Αγορά Εργασίας						
Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μετ., μ.ο. περιόδου)	-1,2	-1,4	-1,9	-2,1	-1,3 (Φεβ. 21)	
Δκτ Τιμών Διαμερισμάτων, (% ετήσια μεταβολή)	4,2	4,2	3,5	2,6	2,6 (Δ' τρίμ. 20)	
Ανεργία (% , μ.ο. Περιόδου, εποχ. διορθ.)	16,5	16,9	16,8	16,1	15,8 (Δεκ.)	
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2015)	-8,2	-13,8	-10,5	-7,9	-7,9 (Δ' τρίμ. 20)	
Ιδιωτική Κατανάλωση	-5,2	-12,9	-1,6	-4,7	-4,7 (Δ' τρίμ. 20)	
Δημόσια Κατανάλωση	2,7	-2,6	4,8	7,3	7,3 (Δ' τρίμ. 20)	
Επενδύσεις	-0,6	4,4	-1,1	1,6	1,6 (Δ' τρίμ. 20)	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	-21,7	-30,1	-41,9	-13,4	-13,4 (Δ' τρίμ. 20)	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	-6,8	-13,0	-5,8	-9,5	-9,5 (Δ' τρίμ. 20)	

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, ΕΛΣΤΑΤ, IOBE, IHS Markit

* Χωρίς την επίπτωση της υποστήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

¹ Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, ο δείκτης όγκου προκύπτει από τον αποπληθωρισμό του δείκτη κύκλου εργασιών, χρησιμοποιώντας ως αποπληθωριστή (από τον Σεπτέμβριο 2018), τον Εναρμονισμένο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή με σταθερούς φόρους (ΕνΔΤΚ-ΣΦ). Το έτος βάσης είναι το 2015.

² «Ψηφιακός μετασχηματισμός, διαδικτυακές πωλήσεις & BLACK FRIDAY: μια ακόμη πρόκληση για τον ελληνικό εμπορικό κόσμο», Ινστιτούτο Εμπορίου και Υπηρεσιών της Ελληνικής Συνομοσπονδίας Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας.

³ Συμπεριλαμβάνει ακόμη τα εξής: λουλούδια, φυτά, σπόρους και λιπάσματα, ζώα συντροφιάς και σχετικές ζωοτροφές, ρολόγια και κοσμήματα, φωτογραφικά, οπτικά, αναμνηστικά είδη καθώς και μεταχειρισμένη είδη.

⁴ Διευκρινίσεις της Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με τις καταθέσεις της εγχώριας οικονομίας στα εγχώρια τραπεζικά ιδρύματα:

- Δεν περιλαμβάνεται η Τράπεζα της Ελλάδος. Επίσης, από τον Δεκέμβριο 2016, δεν περιλαμβάνονται τα στοιχεία του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, λόγω αναταξινόμησής του από το χρηματοπιστωτικό τομέα στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης.
- Οι καθαρές ροές και οι ρυθμοί μεταβολής υπολογίζονται αφού ληφθούν υπόψη οι αναταξινόμησεις και οι συναλλαγματικές διαφορές.
- Από τον Μάρτιο 2019, οι καταθέσεις και τα ρέπος των ναυτιλιακών εταιριών με καταστατική έδρα στο εξωτερικό δεν περιλαμβάνονται πλέον στις καταθέσεις της εγχώριας οικονομίας.

⁵ Διευκρινίσεις της Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με τη χρηματοδότηση της εγχώριας οικονομίας:

- Στα υπόλοιπα περιλαμβάνονται τα δάνεια, οι τοποθετήσεις σε εταιρικά ομόλογα και τα πιπλοποιημένα δάνεια, στα οποία τα πιστωτικά ιδρύματα λειτουργούν ως διαχειριστές.
- Περιλαμβάνεται η χρηματοδότηση από την Τράπεζα της Ελλάδος. Από τον Δεκέμβριο 2016, δεν περιλαμβάνονται τα στοιχεία του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, λόγω αναταξινόμησής του από το χρηματοπιστωτικό τομέα στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης.
- Από τον Μάρτιο 2019, τα δάνεια προς τις ναυτιλιακές εταιρίες με καταστατική έδρα στο εξωτερικό δεν περιλαμβάνονται πλέον στη χρηματοδότηση της εγχώριας οικονομίας.
- Οι καθαρές ροές και οι ρυθμοί μεταβολής υπολογίζονται αφού ληφθούν υπόψη οι αναταξινόμησεις και μεταβιβάσεις δανείων/εταιρικών ομολόγων, οι διαγραφές, καθώς και οι συναλλαγματικές διαφορές.

Το παρόν δελτίο εκδίδεται από την Alpha Bank και έχει αποκλειστικά ενημερωτικό χαρακτήρα. Οι πληροφορίες που περιέχει προέρχονται από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από την Alpha Bank και αποτελούν έκφραση γνώμης βασισμένη σε διαθέσιμα δεδομένα μιας συγκεκριμένης ημερομηνίας. Το παρόν δεν αποτελεί συμβουλή ή σύσταση ούτε προτροπή για την διενέργεια οποιασδήποτε συναλλαγής και ως εκ τούτου δεν έχουν ληφθεί υπόψη παράγοντες όπως, η γνώση, η εμπειρία, η χρηματοοικονομική κατάσταση και οι επενδυτικοί στόχοι ενός εκάστου των δυνητικών ή/και υφιστάμενων πελατών και δεν έχουν ελεγχθεί για πιθανή φορολόγηση του εκδότη στην πηγή ούτε και για άλλη, περαιτέρω, φορολογική συνέπεια εκ της συμμετοχής σ' αυτά. Επίσης δεν συνιστά έρευνα στον τομέα των επενδύσεων κατά την έννοια της ισχύουσας νομοθεσίας και ως εκ τούτου δεν έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νόμου για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της έρευνας στον τομέα των επενδύσεων. Η Alpha Bank δεν υποχρεούται να επικαιροποιεί ή να αναθεωρεί το δελτίο αυτό ούτε να προβαίνει σε ανακοινώσεις ή ειδοποιήσεις σε περίπτωση που οποιοδήποτε στοιχείο, γνώμη, πρόβλεψη ή εκτίμηση που περιέχεται σε αυτό μεταβληθεί ή διαπιστωθεί εκ των υστέρων ως ανακριβής. Τυχόν δε προβλέψεις επί του παρόντος δελτίου για την πορεία των αναφερόμενων σε αυτό οικονομικών μεγεθών αποτελούν εκτιμήσεις της Alpha Bank βασισμένες στα δεδομένα που περιλαμβάνονται στο δελτίο. Η Alpha Bank και οι θυγατρικές της, καθώς επίσης τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα στελέχη και οι υπάλληλοι αυτών δεν παρέχουν καμία διαβεβαίωση ούτε εγγυώνται την ακρίβεια, την πληρότητα και την ορθότητα των πληροφοριών που περιέχονται και των απόψεων που διατυπώνονται στο παρόν ή την καταλληλότητά τους για συγκεκριμένη χρήση και δεν φέρουν καμία ευθύνη για οποιονδήποτε άμεση ή έμμεση ζημία θα μπορούσε τυχόν να προκύψει σε σχέση με οποιονδήποτε χρήση του παρόντος και των πληροφοριών που περιέχει εν όλω ή εν μέρει. Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση αυτού του δελτίου ή τμήματός του πρέπει υποχρεωτικά να αναφέρει την Alpha Bank ως πηγή προελεύσεώς του